

Odstranjevanje klopov

1. Kdo: vsak naj si odstrani klopa sam.

Odstranjevanje klopov namreč:

- NI NALOGA ZDRAVSTVENE SLUŽBE OZIROMA JE TO LE V IZJEMNIH PRIMERIH,
- NE MORE BITI RAZLOG ZA OBISK AMBULANTE OB 3H PONOČI IN
- NI RAZLOG ZA KIRURŠKI POSEG.

2. Kdaj: čim prej.

Najpomembnejše je, da se takoj, ko pridemo iz gozda, pregledamo in odstranimo prisesane klope. Če to naredimo dovolj zgodaj, je možnost okužbe manjša.

3. Kako:

1. Klopa **PRIMEMO S PINCETO** tesno ob koži in previdno izvlečemo. Če to naredimo sunkovito, je več možnosti, da se bo zatrgal. Če ostane rilček v koži, to za prenos okužbe s klopa na človeka sicer ni nevarno, lahko pa rilec in del telesa, ki ostane v koži, povzroči ogojitev. V redkih primerih delčka klopa, ki ostane v koži, z enostavnimi postopki ne uspemo odstraniti. To ni in ne sme biti razlog za kirurški poseg. V takih primerih je najbolje počakati in odstranitev preložiti za nekaj ur oziroma na naslednji dan.
2. Nekateri skušajo odstraniti klopa tako, da ga **VRTIJO V SMERI URINEGA KAZALCA** ali nasprotni smeri, drugi kanejo na klopa kapljico olja ali sline. Ti načini odstranjevanja so uspešni predvsem v primerih, ko so klopi prisesani razmeroma kratek čas, manj uspešni od odstranjevanja s pinceto pa, kadar jih odkrijemo kasno in so zariti globoko v kožo.

Klopi - preventiva in odstranjevanje

Ob gibanju v naravi se zaščitimo. Ljudje večkrat pravijo, da je klop najnevarnejša "zver" pri nas, nekateri pa si zaradi klopov ne upajo več v gozd. Pretiran strah pred boleznimi, ki jih klopi prenašajo - pri nas sta najbolj znani in pomembni lymfska borelijoza in klopni meningoencefalitis, je odveč, potrebni pa sta previdnost in ustrezno ukrepanje.

Delo v gozdu oziroma zahajanje v območja, kjer je veliko klopov, sicer pomeni določeno tveganje zaradi bolezni, ki jih prenašajo klopi, vendar ima bivanje v naravi številne pozitivne učinke, ki to nevarnost zagotovo odtehtajo.

Poleg tega je možnost, da po vbodu klopa zbolimo, na srečo razmeroma majhna, in to iz več razlogov:

- ker niso okuženi vsi klopi, ampak le manjši del,
- ker pride do okužbe redko, tudi če nas vbode okužen klop,
- ker le del oseb, pri katerih nastane okužba, tudi zboli.

Sorazmerno majhno tveganje za nastanek bolezni, ki jih prenašajo klopi, se da z enostavnimi ukrepi še zmanjšati:

- Ko gremo v naravo, bodimo primerno oblečeni. Telo naj bo čim bolj pokrito: hlače naj bodo dolge, s hlačnicami v obuvalu, srajca z dolgimi, zapetimi rokavi, oblačila pa svetle barve, saj na njih lažje opazimo klope.
- Možna je tudi zaščita z odvracali ali repelenti, vendar zaščita s sredstvi za odganjanje mrčesa ni povsem zanesljiva in deluje sorazmerno kratek čas. Ta sredstva so tudi potencialno škodljiva, še posebno ob pogosti in nepravilni uporabi.
 - Če klopa dobimo, ga čim prej odstranimo.

CEPLJENJE

Za popolno zaščito so potrebni trije odmerki cepiva. Prvi odmerek je priporočljiv v zimskih mesecih, da oseba prejme dva odmerka do tedaj, ko nastopi aktivnost klopov. Drugi odmerek sledi čez 14 dni do 3 mesece, tretji pa 6 do 12 mesecev po prvem. Odpornost obnavljamo z enim odmerkom v 3 do 5-letnih presledkih.

Cepljenje je varno in učinkovito, z redkimi stranskimi pojavi, najbolj pogosto kot bolečina, rdečina na mestu vboda, zelo redko pa vročina, glavobol, kratkotrajno slabo počutje. Cepivo proti klopnemu meningoencefalitisu ne varuje pred boreliozo, proti kateri cepiva še ni na razpolago.

Ne cepimo oseb, ki prebolevajo akutno vročinsko bolezen, so alergične na kokošja jajca ali so imele alergično reakcijo na predhodni odmerek. Varnost cepiva v času nosečnosti in dojenja ni bila potrjena v kliničnih poskusih, zato ga v teh obdobjih odsvetujemo.

Cepljenje je obvezno za vse, ki so pri svojem delu poklicno izpostavljeni in priporočljivo za osebe, ki preživljajo svoj prosti čas v naravi na okuženih območjih te bolezni.

LYMSKA BORELIOZA...

pri človeku je bolezen, ki prizadene več organskih sistemov.

Rdečina je prva faza bolezni in je tako rekoč edina takojšnja značilna bolezenska sprememba, ki pa se izrazi samo pri približno 60 odstotkih okuženih.

Drugi bolezenski znaki, ki se lahko pojavijo, so vročina, močno potenje, zlasti ponoči, vrtoglavica, glavobol, bolečine v mišicah in izrazita utrujenost. Rdečina se pojavi 2 do 32 dni po klopovem ugrizu, običajno na mestu ugriza. Lahko pa se pojavi celo na drugem delu telesa, kjer klop sploh ni bil prisesan. Koža je najprej rdeča. Za dlan velika rdečina začne v sredini bledeti, robovi pa ostanejo rdeči in se širijo, zato imenujemo to kožno spremembo tudi potujoča rdečina.

Zelo pomembno je, da ne spregledamo značilnega rdečega madeža. Kljub temu da kožne spremembe po določenem času tudi brez ustreznega zdravljenja izginejo, je nujno, da takoj, ko opazimo rdečino, obiščemo osebnega zdravnika.

Zgodnje odkrivanje in zdravljenje bolezni je ključnega pomena, saj je zdravljenje najbolj uspešno v začetni fazi. Pri nezdravljenih primerih se lahko bolezen kasneje izrazi v zgodnjih in poznih bolezenskih spremembah.

Zgodnje bolezenske spremembe se pojavijo nekaj mesecev do eno leto po ugrizu okuženega klopa kot vnetje osrčnika, vnetje sklepov, obolenje mišic (mialgija, miozitis) in živčevja (meningitis, encefalitis).

Pozne spremembe se pojavijo eno leto ali celo več let po okužbi, najpogosteje pri nezdravljenih bolnikih. Kažejo se kot kronična vnetja kože, sklepov in živčevja.

Vsi omenjeni bolezenski znaki pa niso pravilo, saj okužba pogosto poteka neznačilno. Vsekakor je najpomembneje, da si zapomnimo, kdaj nas je klop ugriznil, in da smo nekaj tednov po ugrizu pozorni na morebitne bolezenske znake okužbe.

ZDRAVLJENJE

Pregled pri zdravniku je potreben:

- če se po vbodu klopa (redko po piku žuželke) **razvije rdečina**, ki se širi, **še posebno, če ima obliko obroča** (slika zgoraj);

Bodite pozorni na tak znak. Takrat je zdravljenje najpreprostejše in praviloma vedno uspešno.

Rdečina, ki se pojavi na mestu vboda klopa ali pika žuželke v prvih 24 urah in traja nekaj ur do nekaj dni, je posledica alergične ali toksične reakcije in ni znak borelijske okužbe.

- če se ob slabem počutju pojavijo zgoraj opisane zdravstvene težave;

LYMSKO BORELIOZO JE TREBA ZAČETI ZDRAVITI ČIMPREG. Z ANTIBIOTIKI JO JE MOGOČE POVSEM POZDRAVITI, ŠE POSEBEJ, ČE Z ZDRAVLJENJEM ZAČNEMO ZGODAJ.

KLOPNI MENINGOENCEFALITIS...

je virusno obolenje možganske ovojnice in osrednjega živčevja. Ko virus vdre v telo, je bolezenske znake mogoče zgolj omiliti in bolezen pozdraviti. Na mestu ugriza praviloma ni opaznih sprememb na koži, bolezen pa običajno poteka v dveh fazah. Prvo fazo, ki se začne približno 7 dni po ugrizu, navadno spremljajo slabo počutje, bolečine v mišicah in glavobol. Bolezenski znaki za nekaj dni do tri tedne ponehajo, nakar sledi druga faza obolenja s povišano telesno temperaturo in hudim glavobolom, možna je celo nezavest. Obolenje lahko pusti trajne posledice, kot so glavobol, zmanjšana delovna sposobnost in zbranost, tudi ohromelost.

Klopni meningoencefalitis je redko smrtna bolezen (umre 1 do 2 odstotka odraslih bolnikov).